

ROMEO

WILLIAM
SHAKESPEARE

KRÁL
JINDŘICH IV.

(1. a 2. díl)

KING
HENRY IV

(Parts 1 and 2)

NAKLADATELSTVÍ
ROMEO

Přeložil Jiří Josek

*Tato kniha vychází za finanční podpory
Ministerstva kultury České republiky.*

Translation, Preface, and Commentary © Jiří Josek, 2015
ISBN 978-80-86573-51-9

PŘEDMLUVA

Král Jindřich IV. (1. a 2. díl) představuje v žánru historického dramatu vrchol Shakespearovy tvorby. V kulisách rozvrácené Anglie, kde došlo k násilnému převzetí vlády, se odehrává příběh mladého prince, který se musí stát, chce-li naplnit své životní poslání, z nezodpovědného floutka zodpovědným vládcem své země. Průvodcem na počátku cesty je mu John Falstaff, člověk veselé mysli a nevázaných mravů, muž pokročilého věku, ale mladého ducha, pravý opak starostmi a svědomím stravovaného princova otce, krále Jindřicha IV. Mezi těmito otcovskými protipóly hledá princ sám sebe. A v hledání sama sebe našel dramatik způsob zobrazování dějin ne jako vyprávění o minulosti, ale jako zrcadla pro své současníky.

Ve dvou dílech **Krále Jindřicha IV.** autor dějově navazuje na **Krále Richarda II.** a předchází **Krále Jindřicha V.** Přestože jde o historickou tetralogii souvisle pokrývající události anglické historie v letech 1398 až 1420, stylově a žánrově se od sebe jednotlivé hry liší. Zatímco **Král Richard II.** je sevřené básnické drama o vzestupu a pádu dvou povahově odlišných panovníků, ve kterém vítězí historická nutnost, **Král Jindřich IV.** zasazuje politické děje do pestrého a zábavného panoramatu života celé tehdejší společnosti. **Král Jindřich V.** pak završuje osudy titulní postavy jejím heroickým vítězstvím ve Francii. Vlastenecký epos obsahuje zřejmě protiválečné poselství, ale ani zde nechybí humor a ironie.

Oba díly **Krále Jindřicha IV.** byly napsány zřejmě krátce po sobě. První díl se začal hrát na přelomu let 1596/97, kdy již dramatik nejspíš pracoval na díle druhém, jehož scénické uvedení brzy následovalo. Pramenem autorovi byly dobové kroniky, hlavně *Kroniky Anglie, Skotska a Irska* (1587) Raphaela Holinsheda, epická báseň Samuela Daniela *Občanské války* (1595) a též anonymní hra *Slavná vítězství Jindřicha V.* (1588), odkud Shakespeare převzal řadu dějových epizod a postav včetně tří mužů nevalné pověsti, mezi nimiž byl i sir John Oldcastle. Jeho reálným předobrazem byl rytíř, který patřil ke dvoru Jindřicha IV. Přidal se ale k reformačnímu hnutí lollardů, připravoval povstání a král ho dal nakonec jako kacíře v roce 1417 popravit a jeho tělo upálit. Katolická propaganda se pak snažila Oldcastla co nejvíce potupit. Nicméně po nastolení anglikánské církve v roce 1533 se v Anglii začalo na Oldcastla vzpomínat jako na mučedníka. Okrajová

postava ze *Slavných vítězství* nabyla ovšem v Shakespearových hrách doslova monumentálních rozměrů. Diváci byli nadšení, ale Oldcastlovi potomci pohoršení jeho neuctivým zobrazením na divadle. Jedním z nich byl lord komoří William Brook, puritánský nepřítel divadla. Po jeho intervenci autor změnil jméno postavy na John Falstaff. Změnu jména potvrdil hned následujícího roku prvním kvartovým vydáním hry. Druhý díl pak vyšel tiskem v roce 1600.

První díl **Krále Jindřicha IV.** zahrnuje období od vypuknutí vzpoury proti králi v roce 1402 po její potlačení v bitvě u Shrewsbury 21. července následujícího roku. Sporné sesazení Richarda II. z trůnu jeho bratrancem se neobešlo bez pomoci těch, kteří se nyní se zbraní v ruce hlásí o svá domnělá práva. Do čela rebelie se postaví mladý rytíř Jindřich Percy, syn hraběte Northumberlanda, bývalého králova spojence a nyní jeho předního protivníka. Král ale musí čelit i jiné vzpouře, a to přímo doma. Jeho syn a nástupce princ Jindřich, zdá se, nesdílí královy obavy o osud země. Raději tráví čas v hospodě s partou pochybných kumpánů, jimž vévodí Falstaff. Princův postoj není jen generačním rebelantstvím. Vzpírá se tomu, aby obětoval radosti svobodného života tíživé cti a slávy. Přící se mu pokrytectví vládců, kteří nízké lsti a úskoky obhajují vyššími zájmy. To už je mu bližší otevřené lumpáctví Falstaffovo. Ambice jeho souputníka a rivala Jindřicha Percyho zvaného Divous, jenž je pro čest a slávu schopen všeho, jsou zpočátku princů Jindřichovi k smíchu. Následník trůnu musí urazit ještě dlouhou cestu, než se stane takovým, jakým ho jeho země potřebuje mít.

Shakespeare střídá scény z královského paláce, z tábora vzbouřenců a z hospody. Tyto oddělené světy ale dokáže propojit tím, že postavám z různých prostředí dává jednotný lidský rozměr. Král trpí nejen situací v zemi, ale i rodinnými starostmi, dokáže být nelitostný vládce, ale i politováníhodný otec. Tábor vzbouřenců má jistě politickou motivaci a spravedlivé odhodlání, ale současně je to rodinnými vazbami a lidskými slabostmi smýkaná skupinka dobrodruhů, a to včetně Jindřicha Percyho, rytíře bez bázně a hany, který se neomylně žene vstříc vlastní zkáze. K shakespearovským paradoxům patří, že tento sympatický, zábavný a cti oddaný mladík je synem snad té nejbezectnější a nejpochemurnější dramatikovy postavy, dvojnásobného zrádce Northumberlanda. Do postavy rytíře Falstaffa se pak střet protichůdných světů promítá nejvýrazněji. Tento vzdělaný kejklíř slov, aristokrat ducha a životní pragmatik je nejšťastnější mezi svými hospodskými štamgasty, a přece se touží povznést mezi společenskou elitu, a to nejlépe prostřednictvím svého bohem seslaného kumpána, korunního prince. Pro prince je zas Falstaff a jeho parta ideálem volnosti a bezstarostnosti, jehož, jak si uvědomuje, nebude schopen nikdy dosáhnout.

nout. S Falstaffem se cítí dobře, ale nestane se pevnou součástí jeho hospodské party. Drží si odstup, nezúčastní se aktivně jejich nezákonných akcí a ví, že tento způsob života pro něho brzy skončí. V bitvě u Shrewsbury se tak konečně stane. Princ zachrání život králi a zabije Jindřicha Percyho. Falstaffovi, který se v boji projevil jako lhář a zbabělec, velkoryse přízná nezasloužené hrdinské zásluhy. Je dobojováno a hra končí. Dramatik ale cítí, že ještě mnohé zbývá doříct. Vzpouřa byla sice potlačena, nicméně mnoho nepřátel nadále v zemi zůstává. A hlavně, postava Johna Falstaffa natolik přerostla historický příběh, že si vyžaduje pokračování.

Druhý díl **Krále Jindřicha IV.** ovšem prostým pokračováním není. Mění se téma i nálada. Zatímco první díl měl převážně bujaře humorný ráz, pevnou stavbu a vyprávěl příběh o mládí starého a zrání mladého člověka, druhý, mnohem rozvolněnější a přitom drsnější díl je příběhem o stáří, nemoci a zklamání. Svět se proměňuje. Spravedlivé odhodlání bývalých vzbouřenců střídá pýcha a cynismus těch nových. Odvaha při rytířském klání, která rozhodla minulou bitvu, je nahrazena válečnou lstí. Humor zůstává, ale je hodně kousavý. Hlavní postavou hry je nyní Falstaff. Oproti Jindřichovým šedesáti replikám jich má ve hře přes sto osmdesát a po většinu času vládne jevišti právě on. Zatímco v prvním díle se princ Jindřich a Falstaff setkali téměř v polovině scén celé hry, zde se setkají pouze dvakrát. Jejich odčizení je čím dál větší. Jak se na Falstaffa hrnou nemoci a dlužníci, čelí jim sice s humorem, ale s čím dál větší panikou. Pomáhá si, jak se dá: podvádí, nechává se uplácat, vyhýbá se boji a nadále nepřestává snít o tom, že mu příští král zajistí blahobyť. Když ale Jindřich IV. zemře a princ Jindřich nastoupí na trůn, nový král demonstruje svou proměnu právě tím, že svého starého druha veřejně zavrhne. V příští hře **Král Jindřich V.** už jako legitimní a uznávaný vladař povede dobojovací výpravu do Francie. Pro starého Falstaffa se v jeho okolí už místo nenajde. Pouze se dozvíme, že starochovi žalostí puklo srdce.

Princ a posléze král Jindřich je nejzpracovanější postavou Shakespearových dramát. Zmínka o něm je už v **Králi Richardu II.** a stal se titulní postavou tří dalších her. Co na tom, že v bitvě u Shrewsbury princ Jindřich vůbec nebojoval, protože mu bylo teprve šestnáct let, zatímco Jindřich Percy, jeho vrstevník v dramatu, byl o dvacet tři let starší. V bitvě se utkal s králem Jindřichem IV., který byl dokonce o dva roky mladší než on a zemřel deset let nato ve čtyřiceti sedmi letech. Shakespeara vždy zajímala historie především jako dramatická situace a dramatická postava s přesahem k jeho současnosti. Na historickou věrohodnost jeho historických her sázet nelze, ale na jejich uměleckou pravdivost rozhodně ano.

JIŘÍ JOSEK

KING
HENRY IV

(Part 1)

KRÁL
JINDŘICH IV.

(1. díl)

DRAMATIS PERSONAE

KING HENRY THE FOURTH
HENRY, PRINCE OF WALES
PRINCE JOHN OF LANCASTER } sons to the King
EARL OF WESTMORELAND
SIR WALTER BLUNT
EARL OF WORCESTER
EARL OF NORTHUMBERLAND
HENRY PERCY, surnamed HOTSPUR, his son
EDMUND MORTIMER, Earl of March
RICHARD SCROOP, Archbishop of York
ARCHIBALD, Earl of Douglas
OWEN GLENDOWER
SIR RICHARD VERNON
SIR JOHN FALSTAFF
SIR MICHAEL, a friend to the Archbishop of York
EDWARD POINS
PETO
BARDOLPH
GADSHILL
LADY PERCY, wife to Hotspur, and sister to Mortimer
LADY MORTIMER, daughter to Glendower, and wife to Mortimer
MISTRESS QUICKLY, hostess of the Boar's Head in Eastcheap
SHERIFF
FRANCIS
VINTNER
CHAMBERLAIN
OSTLER
Lords, officers, drawers, two carriers, travellers, and attendants.

Scene: England and Wales

OSOBY

KRÁL JINDŘICH IV.
JINDŘICH, PRINC Z WALESU } královi synové
JOHN Z LANCASTERU
HRABĚ Z WESTMORELANDU
SIR WALTER BLUNT
HRABĚ Z WORCESTERU
HRABĚ Z NORTHUMBERLANDU
JINDŘICH PERCY, řečený DIVOUS, jeho syn
EDMUND MORTIMER, hrabě z Marche
RICHARD SCROOP, Arcibiskup z Yorku
ARCHIBALD, hrabě z Douglasu
OWEN GLENDOWER
SIR RICHARD VERNON
SIR JOHN FALSTAFF
SIR MICHAEL, přítel Arcibiskupa z Yorku
EDA PLONK
PET
BARDOLF
KORBEL
LADY PERCY, Divousova manželka, Mortimerova sestra
LADY MORTIMER, Glendowerova dcera, Mortimerova manželka
PANÍ KVIKOVÁ, hospodská od Kančí hlavy v Eastcheapu
ŠERIF
FRANC
VRCHNÍ
POKOJSKÝ
ŠTOLBA
Páni, strážníci, sklepmistři, dva povozníci, pocestní a sloužící.

Dějiště: Anglie a Wales

ACT I.

SCENE 1.

LONDON. THE PALACE.

Enter King Henry IV., Lord John of Lancaster, the Earl of Westmoreland, Sir Walter Blunt, and others.

HENRY IV. So shaken as we are, so wan with care,
Find we a time for fringed peace to pant,
And breathe short-winded accents of new broils
To be commenced in strands afar remote. 5
No more the thirsty entrance of this soil
Shall daub her lips with her own children's blood;
Nor more shall trenching war channel her fields,
Nor bruise her flowerets with the armed hoofs
Of hostile paces. Those opposed eyes,
Which, like the meteors of a troubled heaven, 10
All of one nature, of one substance bred,
Did lately meet in the intestine shock
And furious close of civil butchery
Shall now, in mutual well-beseeming ranks,
March all one way and be no more opposed 15
Against acquaintance, kindred and allies.
The edge of war, like an ill-sheathed knife,
No more shall cut his master. Therefore, friends,
As far as to the sepulchre of Christ,
Whose soldier now, under whose blessed cross 20
We are impressed and engaged to fight,
Forthwith a power of English shall we levy;
Whose arms were moulded in their mothers' womb
To chase these pagans in those holy fields
Over whose acres walked those blessed feet 25
Which fourteen hundred years ago were nailed
For our advantage on the bitter cross.
But this our purpose now is twelve month old,
And bootless 'tis to tell you we will go.
Therefore we meet not now. Then let me hear 30
Of you, my gentle cousin Westmoreland,

JEDNÁNÍ I.

SCÉNA 1.

LONDÝN. V KRÁLOVSKÉM PALÁCI.

Vystoupí král Jindřich IV., princ John z Lancasteru, Hrabě z Westmorelandu, sir Walter Blunt a další.

JINDŘICH IV. Po všech těch otrěsech a starostech
nám dosud bojácny mír dává čas
se nadechnout a říct si, jaký boj
nás nyní čeká ve vzdálených krajích. 5
Žíznivá anglická zem nebude
už napájet se krví vlastních dětí,
válka už nebude ji rozrývat
a dusat její květy kopyty
ozbrojenců. Ti jedné krve, kteří 10
jak meteory v rozběsněném nebi
sršeli proti sobě nenávisť
a ještě nedávno se vraždili
v občanské válce, našli k sobě cestu
a ruku v ruce jdou teď společně 15
k stejnému cíli, aby nikdy už
tu bratr nestál proti bratrovi.
Už nikdy nebudeme vrážet nůž
do vlastní hrudi. Víte, přátelé,
že k hrobu Kristovu pro jeho slávu 20
a s jeho svatým křížem nad hlavou
chceme co nejdřív vyslat armádu
anglických božích bojovníků, kteří
zrození byli k tomu vypráskat
bezbožné pohany ze Svaté země,
z míst, po kterých před čtrnácti sty lety 25
kráčely požehnané nohy toho,
kdo kvůli nám se nechal přibít na kříž.
Ten záměr znáte rok a není třeba
ho připomínat. Kvůli tomu jsme se
tu nesešli. Chcem ale slyšet, co, 30
můj drahý Westmorelande, včera večer

	What yesternight our council did decree In forwarding this dear expedience.	
WESTMOR.	My liege, this haste was hot in question, And many limits of the charge set down But yesternight: when all athwart there came A post from Wales loaden with heavy news; Whose worst was, that the noble Mortimer, Leading the men of Herefordshire to fight Against the irregular and wild Glendower, Was by the rude hands of that Welshman taken, A thousand of his people butchered; Upon whose dead corpse there was such misuse, Such beastly shameless transformation, By those Welshwomen done as may not be Without much shame retold or spoken of.	35 40 45
HENRY IV	It seems then that the tidings of this broil Brake off our business for the Holy Land.	
WESTMOR.	This matched with other did, my gracious lord; For more uneven and unwelcome news Came from the north and thus it did import: On Holy-rod day, the gallant Hotspur there, Young Harry Percy and brave Archibald, That ever-valiant and approved Scot, At Holmedon met, Where they did spend a sad and bloody hour, As by discharge of their artillery, And shape of likelihood, the news was told; For he that brought them, in the very heat And pride of their contention did take horse, Uncertain of the issue any way.	50 55 60
HENRY IV	Here is a dear, a true industrious friend, Sir Walter Blunt, new lighted from his horse. Stained with the variation of each soil Betwixt that Holmedon and this seat of ours; And he hath brought us smooth and welcome news. The Earl of Douglas is discomfited. Ten thousand bold Scots, two and twenty knights, Balked in their own blood did Sir Walter see On Holmedon's plains. Of prisoners, Hotspur took Mordake the Earl of Fife, and eldest son To beaten Douglas; and the Earl of Athol, Of Murray, Angus, and Menteith. And is not this an honourable spoil?	65 70

	rozhodla státní rada ve věci uspíšení té vzácné výpravy.	
WESTMOR.	To uspíšení bylo dojednané už, Veličenstvo, do všech detailů, ale pak večer všechno zvrátila depeše z Walesu, plná strašných zpráv. Z nich nejhorší je ta, že Mortimer, který v Herefordském hrabství vyrazil proti vzbouřenci Glendowrovi, byl tím welšským bijcem poražen a zajat. Padlo tam tisíc jeho vojáků, na jejichž mrtvolách se welšské ženy dopustily otřesných, hrozných věcí. Tak hanebně je znetvořily, že se beze studu o tom nedá mluvit.	35 40 45
JINDŘICH IV.	Zdá se, že tažení do Svaté země se bude muset zase odložit.	
WESTMOR.	To není všechno, Vaše Veličenstvo. Horší a ještě nemilejší zprávy přišly ze severu a podle nich se v den Svatého kříže u Holmedonu střetli pan Jindřich Percy, zvaný Divous, s Archibaldem ze Skotska, který je známý svou odvahou. A podle všeho to byl krutý boj, provázený hromovou kanonádou, ale jak dopadl, se ještě neví, protože ten, jenž zprávu přinesl, v největší vřavě sedl na koně a zmizel dřív, než bitva skončila.	50 55 60
JINDŘICH IV.	Před chvílí tady z koně seskočil sir Walter Blunt, můj spolehlivý přítel, a potřísněný všemi druhy bláta, co od Holmedonu nasbíral až k nám, nám předal velmi povzbudivé zprávy. Hrabě Archibald Douglas bitvu prohrál. Blunt viděl deset tisíc mrtvých Skotů koupat se v krvi. Mezi nimi bylo dvacet dva skotských pánů. Do zajetí Divouse padl Mordake, hrabě z Fifu, a taky nejstarší Douglasův syn. A s nimi Athol, Murray, Angus, Menteith. Tak tomu už se říká kořist, že?	65 70

	A gallant prize? Ha, cousin, is it not?	75
WESTMOR.	In faith, It is a conquest for a prince to boast of.	
HENRY IV	Yea, there thou makest me sad and makest me sin In envy that my Lord Northumberland Should be the father to so blest a son, A son who is the theme of honour's tongue; Amongst a grove, the very straightest plant; Who is sweet Fortune's minion and her pride, Whilst I, by looking on the praise of him, See riot and dishonour stain the brow Of my young Harry. O that it could be proved That some night-tripping fairy had exchanged In cradle-clothes our children where they lay, And called mine Percy, his Plantagenet! Then would I have his Harry, and he mine. But let him from my thoughts. What think you, coz, Of this young Percy's pride? The prisoners, Which he in this adventure hath surprised, To his own use he keeps; and sends me word, I shall have none but Mordake Earl of Fife.	80 85 90 95
WESTMOR.	This is his uncle's teaching; this is Worcester, Malevolent to you in all aspects; Which makes him prune himself, and bristle up The crest of youth against your dignity.	
HENRY IV	But I have sent for him to answer this; And for this cause awhile we must neglect Our holy purpose to Jerusalem. Cousin, on Wednesday next our council we Will hold at Windsor; so inform the lords: But come yourself with speed to us again; For more is to be said and to be done Than out of anger can be uttered.	100 105
WESTMOR.	I will, my liege. <i>Exeunt.</i>	

	Nádherná kořist, hrabě, nebo ne?	75
WESTMOR.	To každopádně. Kořist, jíž by se mohl pyšnit princ.	
JINDŘICH IV.	Nutíš mě stýskat si a hřešit tím, že budu Northumberlandovi závidět. Protože jeho syn se povedl. O jeho synu každý mluví s úctou. Nad lesem všech ční jak nejvyšší strom. Je miláčkem a pýchou Štěstěny. Zatímco já se musím stydět za to, jak vzdorný, bezectný je vedle něho můj Jindřich. Kéž by vyšlo najevo, že v kolébce nám ty dva vyměnila nějaká noční víla, takže můj syn je Percy, a ten jeho Plantagenet! Za jeho Jindřicha bych mu dal svého. Ale dost o tom. Není podle vás mladý Percy až příliš troufalý, když z těch, co zajal, si chce nechat všechny a mně oznámil, že mi přenechá jen Mordaka, hraběte z hrabství Fife?	80 85 90 95
WESTMOR.	K tomu ho navedl jeho strýc Worcester, který byl vždycky ve všem proti vám. A klukovi narostl hřebínek, takže si troufá na vás dovolovat.	
JINDŘICH IV.	Však jsem ho pozval, ať to vysvětlí. Náš svatý úkol v Jeruzalémě pro tohle vše teď ale musí stranou. Na středu svolávám do Windsoru novou poradu. Všem to vyřídíte. Pak se hned vraťte. Bude ještě třeba si říct a zařídit dost dalších věcí, což uděláme, až nás přejde vztek.	100 105
WESTMOR.	Jak račte, Sire. <i>Odejdou.</i>	

SCENE 2.
LONDON. PRINCE HENRY'S HOUSE.

Enter Henry, the Prince of Wales, and Falstaff.

- FALSTAFF Now, Hal, what time of day is it, lad?
- HENRY Thou art so fat-witted, with drinking of old sack and unbuttoning thee after supper and sleeping upon benches after noon, that thou hast forgotten to demand that truly which thou wouldst truly know. What a devil hast thou to do with the time of the day? Unless hours were cups of sack and minutes capons and clocks the tongues of bawds and dials the signs of leaping-houses and the blessed sun himself a fair hot wench in flame-coloured taffeta, I see no reason why thou shouldst be so superfluous to demand the time of the day. 5
- FALSTAFF Indeed, you come near me now, Hal; for we that take purses go by the moon and the seven stars, and not by Phoebus, he, 'that wandering knight so fair.' And, I prithee, sweet wag, when thou art king, as, God save thy grace – majesty I should say, for grace thou wilt have none – 15
- HENRY What, none?
- FALSTAFF No, by my troth, not so much as will serve to prologue to an egg and butter. 20
- HENRY Well, how then? Come, roundly, roundly.
- FALSTAFF Marry, then, sweet wag, when thou art king, let not us that are squires of the night's body be called thieves of the day's beauty. Let us be Diana's foresters, gentlemen of the shade, minions of the moon; and let men say we be men of good government, being governed, as the sea is, by our noble and chaste mistress the moon, under whose countenance we steal. 25
- HENRY Thou sayest well, and it holds well too; for the fortune of us that are the moon's men doth ebb and flow like the sea, being governed, as the sea is, by the moon. As, for proof, now: a purse of gold most resolutely snatched on Monday night and most dissolutely spent on Tuesday morning; got with swearing 'Lay by' and spent with crying 'Bring in;' now in as low an ebb as the foot of the ladder and by and by in as high a flow as the ridge of the gallows. 35

SCÉNA 2.
LONDÝN. V PRINCOVĚ DOMĚ.

Vystoupí Jindřich, princ welšský, a Falstaff.

- FALSTAFF Jindro, chlapče, kolik je hodin?
- JINDŘICH To už ti z toho přežírání se na noc a povalování se přes den a chlastání vína ve dne v noci tak změknu mozek, že už ani nevíš, co nemusíš vědět? Co je ti kruci po tom, kolik je hodin? 5
Leda by hodiny byly poháry vína, minuty sousta masa, vyzvánění zvonů volání štětek, ciferníky vývěsní štíty bordelů a samo slunce na nebi rozhicovaná rajda v blýskavém negližé. Jinak nevím, proč by tě měla zajímat taková zbytečnost jako, kolik je hodin. 10
- FALSTAFF Teď jsi mě dostal, Jindro. Vždyť nám, co se vykrádáme do noci okrádat jiné, stačí vědět leda to, že na naše temné spády svítí jen měsíc a pár hvězdiček, a ne ten „potulný policajt“ sluníčko. Ale slib mi, můj milý prevíte, že až budeš z boží milosti a k boží nelibosti král – 15
- JINDŘICH Proč k boží nelibosti?
- FALSTAFF Protože se pánubohu jistě nelíbí, že mu nevěnuješ ani modlitbičku před jídlem. 20
- JINDŘICH Co ti mám slíbit? Mluv! Honem! Honem!
- FALSTAFF Slib mi, ty můj prevíte zlatý, že až budeš král, tak nás, milovníky noci, nebudeš tahat na nemilované světlo denní. Zanech nás v temnotě co pány stínu, miláčky Luny. A ať o nás lidi mluví jako o vlivných osobách, jejichž spády řídí, podobně jako odliv a příliv moře, bohyně Luny Diana, pod jejíž vlídnou záštitou loupíme. 25
- JINDŘICH Vyjádřil jsi to hezky a přesně. Vždyť s námi, kterým vládne Luna, osud skutečně cloumá nahoru dolů, podobně jako měsíc s mořem. Dám ti příklad. Když v pondělí v noci někoho obereš o peníze a do úterý ráno je stihně propít, mezi tím „Ruce vzhůru“ na začátku až po to „Jsem zase na dně“ na konci je stejný výškový rozdíl jako mezi nejnižším schůdkem na šibenici a oprátkou nahoře. 35

FALSTAFF By the Lord, thou sayest true, lad. And is not my hostess of the tavern a most sweet wench?

HENRY As the honey of Hybla, my old lad of the castle. 40
And is not a buff jerkin a most sweet robe of durance?

FALSTAFF How now, how now, mad wag! What, in thy quips and thy quiddities? What a plague have I to do with a buff jerkin? 45

HENRY Why, what a pox have I to do with my hostess of the tavern?

FALSTAFF Well, thou hast called her to a reckoning many a time and oft.

HENRY Did I ever call for thee to pay thy part? 50

FALSTAFF No; I'll give thee thy due, thou hast paid all there.

HENRY Yea, and elsewhere, so far as my coin would stretch; and where it would not, I have used my credit.

FALSTAFF Yea, and so used it that were it not here apparent that thou art heir apparent – But, I prithee, sweet wag, shall there be gallows standing in England when thou art king? And resolution thus fobbed as it is with the rusty curb of old father antic the law? Do not thou, when thou art king, hang a thief. 55

HENRY No; thou shalt. 60

FALSTAFF Shall I? O rare! By the Lord, I'll be a brave judge.

HENRY Thou judgest false already. I mean, thou shalt have the hanging of the thieves and so become a rare hangman.

FALSTAFF Well, Hal, well; and in some sort it jumps with my humour as well as waiting in the court, I can tell you. 65

HENRY For obtaining of suits?

FALSTAFF Yea, for obtaining of suits, whereof the hangman hath no lean wardrobe. 'Sblood, I am as melancholy as a gib cat or a lugged bear.

HENRY Or an old lion, or a lover's lute. 70

FALSTAFF Yea, or the drone of a Lincolnshire bagpipe.

HENRY What sayest thou to a hare, or the melancholy of Moor-ditch?

FALSTAFF Thou hast the most unsavoury similes and art indeed the most comparative, rascalliest, sweet young prince. 75
But, Hal, I prithee, trouble me no more with vanity.

FALSTAFF Zatraceně, to máš pravdu, chlapče. Ale na druhou stranu, není ta naše hospodská sladounké stvoření?

JINDŘICH Je jako cukrkandl, kamaráde. Ale na druhou stranu, není vězeňský mundúr to nejhezčí a nejtvrdivější oblečení? 40

FALSTAFF Ale no tak! Blázníš? To jsou hloupé vtipy! Proč zrovna na mě vytahuješ nějaké vězeňské hadry? 45

JINDŘICH A proč ty kruci zrovna na mě vytahuješ nějakou svoji hospodskou?

FALSTAFF Protože moje hospodská z tebe tahá prachy.

JINDŘICH A z tebe taky už někdy něco vytáhla? 50

FALSTAFF Ne. To ti musím přiznat. Ty zatáhneš vždycky všecko.

JINDŘICH Zatáhnu, na co mám. A na co nemám, to mi dají na sekyru.

FALSTAFF Aby ne, když vědí, že tu sekyru u nich má budoucí dědic koruny. – Ale pověz mi, převíte milény, až budeš král, budou ještě stát v Anglii šibenice? A bude kurážnému duchu stát v cestě něco tak prohnílého a zvetšelého, jako je zákon a právo? Přece nebudeš jako král všeset zloděje! 55

JINDŘICH Ne. Ty je budeš všeset. 60

FALSTAFF Já? Prima! Panebože, já budu výtečný soudce.

JINDŘICH Už teď soudíš špatně. Nebudeš soudit zloděje, ale všeset zloděje. Budeš výtečný kat.

FALSTAFF Dobře, Jindro. Já to беру. Ale líp by mi slušel soudcovský talár než katovská kápe. 65

JINDŘICH To ti tak jde o parádu?

FALSTAFF Jo. Kat nosí šaty po mrtvých, zato soudce svlíká lidi zaživa. Padl na mě světobol. Cítím se jako vymiškováný kocour nebo jako medvěd na řetěze.

JINDŘICH Co třeba jako vypelichaný lev nebo rozladěná loutna?

FALSTAFF To spíš jako splasklý měch od skotských dud.

JINDŘICH A ne jako králík na plotně nebo světobolem stížený samotář nad londýnskou stokou?

FALSTAFF To jsou nanejvyš nechtuná přirovnání a ty jsi nanejvyš neporovnatelný, nevycválaný a neodolatelný mladý princ. Ale, Jindro, nechme plytkých řečí. 75

- I would to God thou and I knew where a commodity of good names were to be bought. An old lord of the council rated me the other day in the street about you, sir, but I marked him not; and yet he talked very wisely, but I regarded him not; and yet he talked wisely, and in the street too. 80
- HENRY Thou didst well; for wisdom cries out in the streets, and no man regards it.
- FALSTAFF O, thou hast damnable iteration and art indeed able to corrupt a saint. Thou hast done much harm upon me, Hal; God forgive thee for it! Before I knew thee, Hal, I knew nothing; and now am I, if a man should speak truly, little better than one of the wicked. I must give over this life, and I will give it over. By the Lord, and I do not, I am a villain. I'll be damned for never a king's son in Christendom. 85 90
- HENRY Where shall we take a purse tomorrow, Jack?
- FALSTAFF 'Zounds, where thou wilt, lad; I'll make one; an I do not, call me villain and baffle me. 95
- HENRY I see a good amendment of life in thee; from praying to purse-taking.
- FALSTAFF Why, Hal, 'tis my vocation, Hal; 'tis no sin for a man to labour in his vocation.
- Enter Poins.*
- Poins! Now shall we know if Gadshill have set a match. O, if men were to be saved by merit, what hole in hell were hot enough for him? This is the most omnipotent villain that ever cried 'Stand' to a true man. 100
- HENRY Good morrow, Ned.
- POINS Good morrow, sweet Hal. What says Monsieur Remorse? What says Sir John Sack and Sugar? Jack! How agrees the devil and thee about thy soul, that thou soldest him on Good-Friday last for a cup of Madeira and a cold capon's leg? 105
- HENRY Sir John stands to his word, the devil shall have his bargain; for he was never yet a breaker of proverbs: he will give the devil his due. 110
- POINS Then art thou damned for keeping thy word with the devil.
- HENRY Else he had been damned for cozening the devil. 115

- Spíš bych si přál, abychom já i ty věděli, kde si obstarat poctivé dobré jméno. Jeden starý radní mě onehdy kvůli tobě peskoval na ulici. Ale já ho neposlouchal. Přestože mluvil velmi moudře, ale já si ho nevíšim, přestože i dál mluvil moudře jako kniha. A to prosím na ulici.
- JINDŘICH Správně jsi udělal, protože i v bibli stojí, že moudrost na ulici volá a nikdo jí nedbá.
- FALSTAFF Jsi čertovská zásobárna božských citátů, chlape, takže bys dokázal zkorumpovat i světce. A mě jsi moc zkazil, Jindro! Ať ti pámbu odpustí. Než jsem tě poznal, nic jsem neznal, a teď jsem, upřímně řečeno, jen o fous lepší než ti nejhorší. Ale já se napravím, musím se napravit. Panebože, jestli já se nenapravím, 90 pak jsem zlosyn. Mě žádný následník trůnu do pekla nedostane.
- JINDŘICH Kam půjdem zítra krást, Jeníku?
- FALSTAFF Kam budeš chtít, mladíku. Řekni, a hned jdu loupit. Jinak se mi vysměj, že jsem srab. 95
- JINDŘICH Vidím, že už ses polepšil. Přešels od modlení rovnou k loupení.
- FALSTAFF To je moje povolání, Jindro. Je hřích žít se tím, k čemu jsi povolán?
- Vystoupí Plonk.*
- Plonk! Povi nám, co má Korbel za lubem. Kdyby se lidem měřilo po zásluze, žádný oheň pekelný by pro něho nebyl dost horký! Je to největší darebák, co kdy obral poctivce o peníze. 100
- JINDŘICH Dobré ráno, Edoušku.
- PLONK Dobré ráno, Jindřišku. A co tady monsieur Kajícník? Jak se má náš rytíř Janek Napapánek z Melasy? Jeníku! Co říká čert starý na tvou duši, cos mu prodal na Velký pátek za hlt madairského a vystydlé kuřecí stehno? 105
- JINDŘICH Rytíř Jan dodrží slovo a čert dostane, co mu patří. Neboť rytíř Jan dobře ví, že co jest od ďábla, to ďáblovo jest. 110
- PLONK A že kdo čertu dobře činí, tomu se čert peklem odmění.
- JINDŘICH A že kdo si s čertem zahrává, toho vezme ďas. 115

- POINS But, my lads, my lads, tomorrow morning, by four o'clock, early at Gadshill! There are pilgrims going to Canterbury with rich offerings, and traders riding to London with fat purses. I have vizards for you all; you have horses for yourselves. Gadshill lies tonight 120 in Rochester. I have bespoke supper tomorrow night in Eastcheap: we may do it as secure as sleep. If you will go, I will stuff your purses full of crowns; if you will not, tarry at home and be hanged.
- FALSTAFF Hear ye, Yedward; if I tarry at home and go not, 125 I'll hang you for going.
- POINS You will, chops?
- FALSTAFF Hal, wilt thou make one?
- HENRY Who, I rob? I a thief? Not I, by my faith.
- FALSTAFF There's neither honesty, manhood, nor good 130 fellowship in thee, nor thou camest not of the blood royal, if thou darest not stand for ten shillings.
- HENRY Well then, once in my days I'll be a madcap.
- FALSTAFF Why, that's well said.
- HENRY Well, come what will, I'll tarry at home. 135
- FALSTAFF By the Lord, I'll be a traitor then, when thou art king.
- HENRY I care not.
- POINS Sir John, I prithee, leave the prince and me alone. I will lay him down such reasons for this adventure that he shall go. 140
- FALSTAFF Well, God give thee the spirit of persuasion and him the ears of profiting, that what thou speakest may move and what he hears may be believed, that the true prince may, for recreation sake, prove a false thief; for the poor abuses of the 145 time want countenance. Farewell, you shall find me in Eastcheap.
- HENRY Farewell, thou latter spring! Farewell, All-hallown summer!
Exit Falstaff.
- POINS Now, my good sweet honey lord, ride with us 150 tomorrow. I have a jest to execute that I cannot manage alone. Falstaff, Bardolph, Peto and Gadshill shall rob those men that we have already waylaid. Yourself and I will not be there; and when they have the booty,

- PLONK Ale no tak, hoši, hoši, zítra ve čtyři ráno se sejdem na Božím kopečku! Nějací poutníci ponosou do Canterbury bohaté dary a nějací kupci povevou do Londýna plné měšce. Mám tu pro vás masky a vy si obstarajte koně. Korbel bude na noc 120 v Rochesteru. Na zítřek večer jsem objednal večeri pro všechny v Eastcheapu. Poběží to jako po másle. Kdo se toho zúčastní, namastí si parádně kapsy, kdo zůstane doma, ať visí.
- FALSTAFF Edo, kdybych já měl zůstat doma, pak vás všechny 125 dám pověsit za to, že jste šli.
- PLONK No tak co, chlapi?
- FALSTAFF Jindro, jdeš do toho?
- JINDŘICH Kdo? Já? Já mám jít loupit? Nikdy!
- FALSTAFF Pak nejsi ani čestný člověk, ani chlap, ani kamarád, 130 a není v tobě kapka královské krve, když si netroufneš porvat se o pár šilinků.
- JINDŘICH Dobře, tak pro jednou tu pitomost udělám.
- FALSTAFF Zlatá slova!
- JINDŘICH A ať se děje, co se děje, zůstanu doma. 135
- FALSTAFF Přísahám, že tě taky zradím, až budeš král.
- JINDŘICH Pro mě za mě.
- PLONK Rytíři Jene, prosím tě, nech mě s princem o samotě a já ho tak nalákám na to dobrodružství, že s námi určitě půjde. 140
- FALSTAFF Ať ti pámbu dopřeje dar výmluvnosti a jemu příznivě naladí sluch. Ať to, co řekneš ty, má váhu, a co uslyší on, má sílu ho přesvědčit. Jako pravý princ si nezadá, když si pro zábavu zahraje na falešného zloděje. Protože i zlořádům je třeba dodat společenského lesku. Adié. Uvidíme se v Eastcheapu.
- JINDŘICH Sbohem, ty moje zastydlé jaro! Sbohem, ty moje babí léto.
Odejde Falstaff.
- PLONK Můj znejmilejší pane, pojedte s námi zítra. 150 Mám v plánu žertík, na jaký sám nestačím. Falstaff, Bardolf, Pet a Korbel ty lidi, co jsme si vyčíhli, oloupí, ale my dva u toho nebudeme. A až si budou zloději dělit kořist,

- if you and I do not rob them, cut this head off 155
from my shoulders.
- HENRY How shall we part with them in setting forth?
- POINS Why, we will set forth before or after them,
and appoint them a place of meeting, wherein it is
at our pleasure to fail, and then will they adventure 160
from upon the exploit themselves; which they shall
have no sooner achieved, but we'll set upon them.
- HENRY Yea, but 'tis like that they will know us by our horses, by
our habits and by every other appointment, to be ourselves.
- POINS Tut! Our horses they shall not see. I'll tie them in 165
the wood; our vizards we will change after we leave
them. And, sirrah, I have cases of buckram for the
nonce, to immask our noted outward garments.
- HENRY Yea, but I doubt they will be too hard for us.
- POINS Well, for two of them, I know them to be as 170
true-bred cowards as ever turned back; and for
the third, if he fight longer than he sees reason,
I'll forswear arms. The virtue of this jest will be,
the incomprehensible lies that this same fat rogue
will tell us when we meet at supper: how thirty, 175
at least, he fought with; what wards, what blows,
what extremities he endured; and in the reproof
of this lies the jest.
- HENRY Well, I'll go with thee. Provide us all things necessary
and meet me tomorrow night in Eastcheap; there 180
I'll sup. Farewell.
- POINS Farewell, my lord.
Exit Poins.
- HENRY I know you all, and will awhile uphold
The unyoked humour of your idleness.
Yet herein will I imitate the sun, 185
Who doth permit the base contagious clouds
To smother up his beauty from the world,
That, when he please again to be himself,
Being wanted, he may be more wondered at,
By breaking through the foul and ugly mists 190
Of vapours that did seem to strangle him.
If all the year were playing holidays,
To sport would be as tedious as to work;
But when they seldom come, they wished for come,

- tak je o ten lup okrademe. Vsadím krk na to, 155
že to vyjde.
- JINDŘICH A jak se od nich cestou oddělíme?
- PLONK Snadno. Vyrázíme o chvíli dřív nebo později než oni
a dáme si s nimi někde sraz. Jenomže tam holt
nedorazíme. Takže to přepadení budou muset 160
zvládnout bez nás. A jen co to zvládnou, my
přepadneme je.
- JINDŘICH Dobře, ale oni nás určitě poznají – podle koní,
oblečení a všeho ostatního.
- PLONK To sotva! Koně neuvidí. Necháme je uvázané v lese. 165
Masky si vyměníme za jiné, jen co se s nimi
rozloučíme, a přes oblečení si přehodíme pláště,
co jsem pro nás dva obstaral.
- JINDŘICH Ale nebude jich na nás moc?
- PLONK Dva z nich jsou takové skety, že rovnou prásknou 170
do bot. Třetí nebude bojovat dýl, než to bude
bezpečně rozumné, na to vsadím svůj kord.
Ale největší legrace bude poslouchat nebetyčné lhaní
toho tlustého darebáka, až nám bude při večeři
vyprávět, jak jich přemohl nejmiň třicet, jak odrážel 175
rány a sekal, a jak jeho život visel na vlásku. Pak se
samozřejmě bude muset za své lhaní kát, a to bude
teprv k popukání.
- JINDŘICH Jdu do toho s tebou. Obstarej všechno, co je potřeba,
a zítra večer si to v Eastcheapu nenechám ujít. 180
Přijdu tam na večeři. Buď zdrav.
- PLONK Na shledanou, pane.
Odejde Plonk.
- JINDŘICH Ví, co jste zač, a budu prozatím
si nevázaně užívat jak vy.
Budu jak slunce, které dovolí 185
otravným mrakům, aby skrývaly
nakrátko jeho krásu před světem,
ale když zatouží se ukázat
po jistém čase v pravé podobě,
odvrhne páry, jež ho dusily, 190
a zjeví se úžasnější než dřív.
Kdyby den za dnem bylo posvícení,
zábava by se stala otročinou.
Naštěstí ale svátků není moc,

And nothing pleaseth but rare accidents. 195
 So, when this loose behavior I throw off
 And pay the debt I never promised,
 By how much better than my word I am,
 By so much shall I falsify men's hopes;
 And like bright metal on a sullen ground, 200
 My reformation, glittering o'er my fault,
 Shall show more goodly and attract more eyes
 Than that which hath no foil to set it off.
 I'll so offend, to make offence a skill;
 Redeeming time when men think least I will. 205
Exit.

SCENE 3. WINDSOR.

Enter King Henry IV, the Earl of Northumberland, the Earl of Worcester, Percy, Sir Walter Blunt, with others.

HENRY IV My blood hath been too cold and temperate,
 Unapt to stir at these indignities,
 And you have found me; for accordingly
 You tread upon my patience, but be sure
 I will from henceforth rather be myself, 5
 Mighty and to be feared, than my condition;
 Which hath been smooth as oil, soft as young down,
 And therefore lost that title of respect
 Which the proud soul ne'er pays but to the proud.

WORCESTER Our house, my sovereign liege, little deserves 10
 The scourge of greatness to be used on it;
 And that same greatness too which our own hands
 Have help to make so portly.

NORTHUMB. My lord!

HENRY IV Worcester, get thee gone; for I do see 15
 Danger and disobedience in thine eye.
 O, sir, your presence is too bold and peremptory,
 And majesty might never yet endure
 The moody frontier of a servant brow.
 You have good leave to leave us. When we need
 Your use and counsel, we shall send for you. 20

Exit Worcester.

a čím jsou řidší, tím víc potěší. 195
 Takže až začnu sekat dobrotu
 a splním nikdy nevyřčený slib,
 oč horší jsem teď, o to budu lepší
 a o to víc se lidem zalíbím.
 Pak jako zlatý klenot na sametu 200
 na temném pozadí mé minulosti
 se zaskví moje nová náprava
 a všechny staré chyby zastíní.
 Z nectnosti hodlám svou ctnost udělat,
 nejvýš se vznést, když nejnižší jsem pad. 205
Odejde.

SCÉNA 3. NA HRADĚ WINDSOR.

Vystoupí král Jindřich IV., Hrabě z Northumberlandu, Hrabě z Worcesteru, Percy, sir Walter Blunt a další.

JINDŘICH IV. Až příliš jsem se ovládal a krotil,
 přecházel všechny vaše urážky,
 a vy jste proto zneužívali
 mé trpělivosti. Buďte si jisti,
 že od teď budu radši takový, 5
 jaký mám být: mocný a obávaný,
 než abych při své mírné povaze
 nechal svůj úřad znevažovat těmi,
 na jejichž zpupnost platí pouze bič.

WORCESTER Náš rod si, Veličenstvo, nezaslouží, 10
 abyste proti němu zvedal bič.
 Zvláště když jen díky naší pomoci
 jste se tak zmohl a tak vyrost.

NORTHUMB. Sire!

JINDŘICH IV. Worcester, zmiz! V tvých očích dá se číst 15
 nebezpečná a vzpurná neposlušnost.
 Chováš se ke mně příliš troufale.
 Král nesmí strpět, aby jeho ráb
 si s drzým čelem na něj dovoloval.
 Můžete odejít. Pošlem si pro vás,
 až budem od vás něco potřebovat. 20
Odejde Worcester.

	<i>(To Northumberland)</i> You were about to speak.	
NORTHUMB.	Yea, my good lord.	
	Those prisoners in your highness' name demanded, Which Harry Percy here at Holmedon took, Were, as he says, not with such strength denied As is delivered to your majesty. 25 Either envy, therefore, or misprison Is guilty of this fault and not my son.	
PERCY	My liege, I did deny no prisoners. But I remember, when the fight was done, When I was dry with rage and extreme toil, 30 Breathless and faint, leaning upon my sword, Came there a certain lord, neat, and trimly dressed, Fresh as a bridegroom; and his chin new reaped Showed like a stubble-land at harvest-home; He was perfumed like a milliner; 35 And 'twixt his finger and his thumb he held A pouncet-box, which ever and anon He gave his nose and took't away again; Who therewith angry, when it next came there, Took it in snuff; and still he smiled and talked, 40 And as the soldiers bore dead bodies by, He called them untaught knaves, unmannerly, To bring a slovenly unhandsome corse Betwixt the wind and his nobility. With many holiday and lady terms 45 He questioned me; amongst the rest, demanded My prisoners in your majesty's behalf. I then, all smarting with my wounds being cold, To be so pestered with a popinjay, Out of my grief and my impatience, 50 Answered neglectingly I know not what, He should or he should not; for he made me mad To see him shine so brisk and smell so sweet And talk so like a waiting-gentlewoman Of guns and drums and wounds – God save the mark! – And telling me the sovereignest thing on earth Was parmaceti for an inward bruise; And that it was great pity, so it was, This villanous saltpetre should be digged Out of the bowels of the harmless earth, 60 Which many a good tall fellow had destroyed So cowardly; and but for these vile guns,	

	<i>(K Northumberlandovi)</i> Vy jste chtěl něco říct.	
NORTHUMB.	Chtěl, Veličenstvo.	
	Ty zajatce Jindřicha Percyho od Holmedonu, na které jste se ptal, vám Jindřich neupíral nijak zle a zarputile, jak vám nalhali. 25 Na vině je spíš nedorozumění anebo něčí závist, ne můj syn.	
PERCY	Pane, ty vězně jsem vám neupřel. Ale když bylo po bitvě a já se ještě říčný, bojem vyčerpaný 30 a bez dechu, opíral o svůj meč, zjevil se jeden vyšňořený pán, hotový ženich, s bradou zastříženou, jako je louka po senoseči. Byl navoněný jako slečinka, 35 mezi palcem a ukazováčkem držel krabičku s pižmem, ke které si občas přičichl a s odporem nos krčil, kdykoli ho oddálil. Usmíval se a pořád něco mlel 40 a na vojáky, kteří nesli padlé kolem něj z pole, křičel, že jsou pakáz, když nechají na jeho vznešenost po větru vanout smrad z těch hnusných mrtvol. Žženštile žvatlal a pak mimo jiné 45 mi přísně poručil, ať zajatce mu odevzdám pro Vaše Veličenstvo. V bolestech, jak mi rány zasychaly, a ve vzteku, že se ten šašek do mě tak naváží, jsem ztratil trpělivost 50 a nějak jsem ho odbyl, aby mi... už nevím co, protože jsem měl zlost, když tehle navoněný elegant tam plácal jako dvorská fíflena o dělech, bubnech nebo o zraněních, 55 že na rány prý nejlepší lék je vorvaní sádlo. Bůh mě netrestej! A že je škoda, když nevinná zem je dolována pro zlolajný ledek, ze kterého se dělá střelný prach, 60 jenž zbaběle zabíjí chrabré muže. A že kdyby těch zlých děl nebylo,	

	He would himself have been a soldier. This bald unjointed chat of his, my lord, I answered indirectly, as I said;	65
BLUNT	And I beseech you, let not his report Come current for an accusation Betwixt my love and your high majesty. The circumstance considered, good my lord, Whate'er Lord Harry Percy then had said To such a person and in such a place, At such a time, with all the rest retold, May reasonably die and never rise To do him wrong or any way impeach What then he said, so he unsay it now.	70 75
HENRY IV	Why, yet he doth deny his prisoners, But with proviso and exception, That we at our own charge shall ransom straight His brother-in-law, the foolish Mortimer; Who, on my soul, hath wilfully betrayed The lives of those that he did lead to fight Against that great magician, damned Glendower, Whose daughter, as we hear, the Earl of March Hath lately married. Shall our coffers, then, Be emptied to redeem a traitor home? Shall we buy treason? And indent with fears, When they have lost and forfeited themselves? No, on the barren mountains let him starve; For I shall never hold that man my friend Whose tongue shall ask me for one penny cost To ransom home revolted Mortimer.	80 85 90
PERCY	Revolted Mortimer! He never did fall off, my sovereign liege, But by the chance of war; to prove that true Needs no more but one tongue for all those wounds, Those mouthed wounds, which valiantly he took When on the gentle Severn's sedgy bank, In single opposition, hand to hand, He did confound the best part of an hour In changing hardiment with great Glendower. Three times they breathed and three times did they drink, Upon agreement, of swift Severn's flood; Who then, affrighted with their bloody looks, Ran fearfully among the trembling reeds, And hid his crisp head in the hollow bank,	95 100 105

	on sám že by se rád stal vojákem. Na tyhle žvásty jsem mu, Sire, dal patříčnou odpověď, jak už jsem řek. Snažně vás ale prosím, abyste z jeho slov neusoudil, že snad já oddaný nejsem Vaší Milosti.	65
BLUNT	Za daných okolností, Veličenstvo, když usoudíme, co lord Percy řekl, jakému člověku, na jakém místě a v jaké chvíli, jak to nyní podal, pak bude rozumné to nechat být a nevyčítat mu tehdejší slova, když tím, co nyní řekl, se jich zřekl.	70 75
JINDŘICH IV.	Tak proč mi nevydal ty zajatce? A kroutí se, klade si podmínky, abychom jeho švagra, toho blázna Mortimra, nejdřív vykoupili my. Toho, kdo hloupě nechal povraždit vojsko, jež vedl proti Glendowrovi, velkému čaroději, jehož dceru si nedávno, jak jsme se doslechli, Mortimer vzal. Za naše peníze se má ten zrádce vrátit? Já mám platit za velezradu? Dohadovat se s tou nebezpečnou bandou ztroskotanců? Ne! Raději ať v horách chčípne hladý! Nikdy už nebude mým přítelem ten, kdo chce, abych dal byt jednu penci za toho odpadlíka Mortimra.	80 85 90
PERCY	Jakého odpadlíka? Nezradil vás, můj pane, ale jeho zradilo štěstí v boji. Dosvědčit to jednohlasně mohou rety ran, jež statečně utřil, když se bil na mokřinatém břehu Severny, tělo na tělo, o život a o smrt, urputně skoro celou hodinu, s velikým Glendowrem. Potřikrát si vydechli, třikrát se napili, vždy po domluvě, z proudu řeky, která, z krvavých tváří nad ní vyděšená, sama se rděla krví bojovníků a prchala pryč mezi rákosím	95 100 105

	Bloodstained with these valiant combatants. Never did base and rotten policy Colour her working with such deadly wounds; Nor could the noble Mortimer Receive so many, and all willingly. 110 Then let not him be slandered with revolt.
HENRY IV	Thou dost belie him, Percy, thou dost belie him; He never did encounter with Glendower. I tell thee, He durst as well have met the devil alone 115 As Owen Glendower for an enemy. Art thou not ashamed? But, sirrah, henceforth Let me not hear you speak of Mortimer. Send me your prisoners with the speediest means, Or you shall hear in such a kind from me 120 As will displease you. My Lord Northumberland, We licence your departure with your son. Send us your prisoners, or you will hear of it. <i>Exeunt King Henry IV, Blunt, and train.</i>
PERCY	And if the devil come and roar for them, I will not send them. I will after straight 125 And tell him so; for I will ease my heart, Albeit I make a hazard of my head.
NORTHUMB.	What, drunk with choler? Stay and pause awhile. Here comes your uncle. <i>Enter Worcester.</i>
PERCY	Speak of Mortimer! 'Zounds, I will speak of him; and let my soul 130 Want mercy, if I do not join with him. Yea, on his part I'll empty all these veins, And shed my dear blood drop by drop in the dust, But I will lift the down-trod Mortimer As high in the air as this unthankful king, 135 As this ingrate and cankered Bolingbroke.
NORTHUMB.	Brother, the king hath made your nephew mad.
WORCESTER	Who struck this heat up after I was gone?
PERCY	He will, forsooth, have all my prisoners; And when I urged the ransom once again 140 Of my wife's brother, then his cheek looked pale, And on my face he turned an eye of death, Trembling even at the name of Mortimer.

	či ztrácela se pod vymletý břeh. Copak se někdy zrádné záměry halily šarlatem smrtelných ran? A Mortimer jich schytlal dost a dost. Proto by o něm nikdo neměl říkat, 110 že je to buřič, odpadlík a zrádce.
JINDŘICH IV.	To je lež, Percy, to je pustá lež. Mortimer se s Glendowrem nikdy nebil. Něco ti povím: Ten by se radši utkal s Luciferem, 115 než postavil se Owenu Glendowrovi. Že se nestydíš lhát! Od tebe nechci o Mortimrovi nikdy už nic slyšet. Co nejrychleji pošli zajatce, nebo tě ztrestám tak, že se ti to 120 nebude líbit. Northumberlande, můžete se svým synem odejít. Zajatce pošli, nebo uvidíš! <i>Odejdou král Jindřich IV., Blunt a doprovod.</i>
PERCY	I kdyby je chtěl po mně třeba čert, nepošlu je. Jdu mu to rovnou říct. 125 Aspoň tak svému srdci ulevím. Ať si mě za to třeba popraví!
NORTHUMB.	Jsi vztekem opilý? Stůj! Nevyváděj! Zde je tvůj strýc. <i>Vystoupí Worcester.</i>
PERCY	Už o něm nechce slyšet! Ale uslyší. Ať mě vezme das, jestli se k Mortimrovi nepřidám. 130 Ano! Pro něho kapku po kapce vycedím rád svou ušlechtilou krev, když Mortimra tím pozvednu až tam, kam vyšvihl se náš nevděčný král, 135 ten zatracený lotr Bolingbroke.
NORTHUMB.	Bratře, tvůj synovec se pomínul.
WORCESTER	Kdo ho tak rozčlil, když jsem byl pryč?
PERCY	On! Mé zajatce chce, když jsem ho ale zas žádal o výkupné za bratra 140 mé manželky, zbledl a vrhl po mně vražedný pohled. Jen když slyší jméno Mortimer, hned se celý rozklepe.

WORCESTER	I cannot blame him, was not he proclaimed By Richard, that dead is, the next of blood?	145
NORTHUMB.	He was; I heard the proclamation. And then it was when the unhappy king, – Whose wrongs in us God pardon! – did set forth Upon his Irish expedition; From whence he intercepted did return	150
WORCESTER	And for whose death we in the world's wide mouth Live scandalized and foully spoken of.	
PERCY	But soft, I pray you; did King Richard then Proclaim my brother Edmund Mortimer Heir to the crown?	155
NORTHUMB.	He did; myself did hear it.	
PERCY	Nay, then I cannot blame his cousin king, That wished him on the barren mountains starve. But shall it be that you, that set the crown Upon the head of this forgetful man	160
	And for his sake wear the detested blot Of murderous subornation, shall it be, That you a world of curses undergo, Being the agents, or base second means, The cords, the ladder, or the hangman rather?	165
	O, pardon me that I descend so low, To show the line and the predicament Wherein you range under this subtle king! Shall it for shame be spoken in these days, Or fill up chronicles in time to come,	170
	That men of your nobility and power Did gage them both in an unjust behalf, As both of you – God pardon it! – have done, To put down Richard, that sweet lovely rose, An plant this thorn, this canker, Bolingbroke?	175
	And shall it in more shame be further spoken, That you are fooled, discarded and shook off By him for whom these shames ye underwent? No; yet time serves wherein you may redeem Your banished honours and restore yourselves	180
	Into the good thoughts of the world again. Revenge the jeering and disdained contempt Of this proud king, who studies day and night To answer all the debt he owes to you Even with the bloody payment of your deaths.	185

WORCESTER	Aby ne! Což nebožtík Richard neřek, že králem po něm má být Mortimer?	145
NORTHUMB.	To řekl, já to slyšel. Chudák král, jemuž jsme tolik ublížili – Pánbůh nás netrestej! –, to prohlásil, než odjel na irskou výpravu, z které se musel vrátit, a byl rovnou připraven o trůn a pak zavražděný.	150
WORCESTER	A za jeho smrt na nás celý svět teď zahlíží a ostouzí nás za ni.	
PERCY	Prosím vás, klid! Král Richard tehdy řekl, že Edmund Mortimer, můj švagr, je následník trůnu?	155
NORTHUMB.	Řek to. Já to slyšel.	
PERCY	Pak není divu, že mu strýček král teď přeje, aby chcipl hladu v horách. Je ale div, že vy, kteří jste toho zapomnětlivce korunovali	160
	a kvůli němu nesete si cejch vražedných pomahačů, chcete dál být vystaveni pohrdání světa co jeho parta na špinavou práci, spoluviníci, komplici a kati!	165
	Promiňte, že jdu takhle daleko, abych vám ukázal, jak moc jste klesli ve službách toho zákeřného krále. Což nemluví se o tom s hanbou dnes a nebude se zítra s hanbou číst	170
	o tom, že vzácní, mocní pánové, jako jste vy, se zaprodali tomu – Bůh vám to odpusť! –, aby Richarda, tu skvostnou růži, usekli a za ni zasadili ten plevel, Bolingbroka?	175
	A není o to větší ostuda, že ten, kdo vás k té hanbě dokopal, vás teď jak starou veteš odkopne? Ne! Ještě je čas získat zpátky čest a znovu vydobýt si dobrou pověst,	180
	kteřou jste kdysi měli u lidí. Povstaňte proti nadutému králi, co ve dne v noci pátrá po tom, jak by vám za vše, co vám dluží, zaplatil krvavě vašim vlastním životem.	185